

1

PANORAMA GENERAL DEL MERCAT DE TREBALL

RESUM

En aquest capítol es fa un repàs de l'evolució de l'activitat, l'ocupació i l'atur durant el 2020, any excepcional a conseqüència de la pandèmia viscuda arran de la covid-19. Es comença amb l'anàlisi de les dades d'afiliació a la Seguretat Social, que durant el 2020 experimenta un descens del 8,7 %, després de set anys d'incrementos importants, i situa la xifra mitjana anual al voltant dels valors del 2016.

Respecte al 2019, tots els sectors econòmics perden afiliació en termes interanuals, sobretot el de serveis (-10,2 %), que és on s'han traslladat les restriccions més importants derivades de l'aturada de l'activitat. També és important mencionar, pel que fa a la qualitat de l'ocupació, que els treballadors amb un contracte indefinit (-2,1 %), i gràcies a les mesures de protecció com els ERTO, han aguantat millor l'investida de la crisi.

En canvi, cau amb força el nombre d'afiliats amb un contracte temporal (-29,4 %). Totes les illes mostren descensos; les Pitiüses són les que registren una caiguda més intensa (-15,1 %), a causa de la seva major especialització turística. Les segueixen Menorca (-8,7 %) i Mallorca (-7,8 %), amb caigudes més suaus.

Les Illes Balears continuen sent la comunitat autònoma amb el percentatge més alt de població estrangera sobre el total de treballadors d'alta a la Segureta Social. El 2020 la xifra va assolir els 83.615 treballadors d'alta, cosa que representa el 18,1 % del conjunt de treballadors d'alta a la Seguretat Social, dels quals el 8,3 % són persones de la Unió Europea i el 9,8 % són no comunitaris. Respecte del 2019, el nombre de treballadors estrangers experimenta un descens significatiu (-14,8 %), per sobre dels dels espanyols (-7,3 %).

Aquest any es duu a terme una actualització dels resultats del 2020 de l'índex de qualitat del treball (IQT), amb la nova metodologia definida el 2019 i que té per objecte centrar l'anàlisi específicament en els aspectes qualitatius de l'ocupació, deixant alguns dels indicadors fins ara emprats com a elements de context del marc laboral.

L'actualització dels indicadors el 2020 —any especialment complicat per al mercat de treball— dona continuïtat als bons resultats de l'any anterior i les Illes Balears se situen novament en la tercera posició en l'escenari base i en la segona pel que fa a les dimensions social i d'estabilitat.

1.1.

INTRODUCCIÓ

En aquest apartat es fa l'anàlisi del mercat de treball de l'any 2020 a partir de les fonts disponibles sobre la matèria, com són l'Enquesta de població activa, l'Enquesta trimestral del cost laboral de l'INE i els registres d'afiliació a la Seguretat Social (TGSS), així com les demandes d'ocupació, atur i contractes registrats al Servei d'Ocupació de les Illes Balears (SOIB).

També s'inclou en aquest apartat la segona actualització dels resultats obtinguts de la darrera revisió dels indicadors de l'índex de qualitat del treball (IQT), publicació del CES del 2019¹.

1.2.

ELS INDICADORS LABORALS DE L'ESTRATÈGIA 2020

Una primera aproximació al mercat de treball —aquest any que l'activitat econòmica s'ha vist greument afectada per la crisi sanitària desencadenada per la propagació de la covid-19— es fa a partir d'una comparativa de les Illes Balears, Espanya i la Unió Europea en alguns dels indicadors de l'estratègia europea 2020.

1. CONSELL ECONÒMIC I SOCIAL DE LES ILLES BALEARS (2019). *La qualitat del treball a les Illes Balears 2009-2018*. Estudi publicat el 2019 a proposta de la Comissió de Treball de la Memòria del CES i aprovada per la Comissió Permanent, en el qual es duu a terme una segona actualització del primer estudi del CES sobre els IQT, *La qualitat del treball. Una proposta d'indicador*, i SOIB, 2004.

Així, s'observa com als tres territoris els principals indicadors laborals de caire quantitatiu han patit un empitjorament, tant en taxa d'ocupació de la població entre 20 i 64 anys com en la taxa d'ocupació femenina i en la taxa d'atur. L'evolució és més negativa en el cas de les Illes Balears, que, com es veurà al llarg del capítol, ha patit de manera més severa les restriccions a la mobilitat en la seva economia basada en els serveis i, sobretot, en el turisme.

Pel que fa als indicadors relacionats amb la formació, com poden ser l'abandonament escolar prematur o el percentatge de joves amb estudis superiors, les Illes Balears se situen per sota de la mitjana espanyola i de la Unió Europea i lluny dels objectius marcats per l'estratègia 2020, si bé l'evolució és prou positiva. Així, el 2020 la taxa d'abandonament escolar prematur ha baixat fins al 21,3%, la xifra més baixa de tota la sèrie històrica, si bé s'ha de contextualitzar dins el marc del confinament i l'aturada de l'activitat econòmica que han pogut afectar un retorn a les aules (vegeu el quadre II-1.1.).

1.3.

ANÀLISI DE LES DADES D'AFILIACIÓ A LA SEGURETAT SOCIAL

L'any 2020 es tanca amb una mitjana de 462.613 treballadors d'alta a la Seguretat Social. Després de set anys consecutius d'incrementos de l'ocupació i arran de la situació excepcional del 2020 marcada per la pandèmia, es dona un descens de

l'ocupació. Així, respecte al 2019 l'afiliació ha perdut 44.269 efectius, que en termes relatius suposa un descens del 8,7 %, el més alt de totes les comunitats autònomes. La importància del turisme dins de l'economia de les Illes Balears ha fet que les conseqüències de la crisi sanitària provocada per la covid-19 hagin estat més negatives a l'arxipèlag que a la resta de regions. En comparació, en el conjunt d'Espanya les dades d'afiliació del 2020 experimenten un descens del 2,2 % en termes interanuals.

Juntament amb l'evolució del nombre de persones ocupades, és rellevant el nombre d'hores treballades. A partir del 2017, i sobretot el 2018, es va donar un fort increment del nombre d'hores, per sobre del nombre de persones ocupades, fet que es va traduir en un increment del nombre mitjà d'hores per treballador. Aquesta situació es trasbalsa el 2020, quan les hores treballades mostren un descens més intens que l'ocupació. Aquest fet reflecteix la protecció de l'ocupació dels ERTO al llarg de l'any, amb una majoria d'activitats en suspensió en les quals s'ha mantingut l'ocupació (el personal treballador continua d'alta a l'empresa) però sense treballar (per això baixen molt més les hores treballades). Segons les dades de l'Ibestat, l'afiliació equivalent a temps complet cau el 2020 un 11,4 % respecte a l'any anterior, per sobre del descens del nombre total de treballadors del règim general (vegeu quadre II-1.3.)

Les dones afiliades a la TGSS el 2020 són 214.400 i representen el 46,3 % del conjunt d'afiliació. El 2013 suposaven el 47,1 % del total de persones afiliades.

Aquest descens del pes s'explica perquè entre 2013 i 2019 l'afiliació femenina s'ha incrementat en un 25,5 %, mentre que la masculina en aquest període expansiu ho ha fet en un 29,1 %. El 2020, respecte a les xifres de l'any anterior, ambdós sexes experimenten un descens molt similar: un 8,6 % els homes i un 8,9 % les dones (vegeu el quadre II-1.2.)

En el conjunt d'Espanya les dones ocupades representen el 46,5 % del total d'ocupats el 2020, un valor similar al de les Balears. Històricament les dones tenien més pes sobre el total de la població ocupada a les Illes, si bé la incorporació de les dones en el mercat de treball s'ha incrementat arreu del territori, de manera que s'ha equiparat progressivament el percentatge de dones ocupades sobre el total d'ocupats (vegeu el quadre II-1.4.)

Per sectors econòmics, el 2020 el sector dels serveis aglutina la major part de l'afiliació (373.849 de persones afiliades, el 80,8 %); el segueix la construcció, amb 53.442 treballadors (l'11,6 %); la indústria, amb 27.803 efectius (el 6,0 %), i, finalment, l'agricultura, amb 6.599 persones (l'1,4 %). Respecte al 2019, i atesa l'excepcionalitat del moment i les limitacions de mobilitat que tant han afectat el turisme, el sector dels serveis ha estat, amb diferència, el que ha patit el descens d'afiliació més gran, concretament una caiguda del 10,2 %. La resta de sectors, no tan afectats per les restriccions originades per la pandèmia, mostren descensos més suaus: la indústria (-4,0 %), la construcció (-1,9 %) i l'agricultura (-1,7 %) (vegeu el quadre II-1.5 i el quadre IIA-1.1.)

QUADRE II-1.1. INDICADORS DE L'ESTRATÈGIA 2020

	UE-28					ESPANYA					ILLES BALEARS				
	2018	2019	2020	Objectiu 2020		2018	2019	2020	Objectiu 2020		2018	2019	2020	Objectiu 2020	
Percentatge de joves entre 18 i 24 anys amb abandonament escolar prematur	10,5%	10,2%	nd	10,0%		17,9%	17,3%	16,0%	15,0%		24,4%	24,2%	21,3%	15,0%	
Percentatge de joves (30-34 anys) amb estudis superiors	39,4%	40,3%	nd	40,0%		42,4%	44,7%	44,8%	44,0%		34,9%	33,1%	35,1%	44,0%	
Taxa d'ocupació entre 20 i 64 anys	72,3%	73,1%	72,4%	75,0%		67,0%	68,0%	65,7%	74,0%		72,5%	72,1%	66,0%	74,0%	
Taxa d'ocupació femenina (20-64 anys)	66,4%	67,2%	66,7%			61,0%	62,1%	60,0%	68,5%		68,4%	66,5%	61,2%	68,5%	
Població que viu en llars amb baixa intensitat de treball (%)	8,8%	8,3%	nd	-		10,7%	10,8%	nd	-		4,4%	3,5%	nd	-	
Inversió en R+D (assolir una inversió del 3% a la UE i del 2% a Espanya)	2,2%	2,2%	nd	3,0%		1,2%	1,3%	nd	2,0%		-	-	-	-	
Altres indicadors:															
Taxa d'atur	7,3%	6,7%	7,1%	-		15,3%	14,1%	15,5%	-		11,5%	11,7%	16,1%	-	
Percentatge de població adulta (25-64 anys) que participa en educació i formació	10,6%	10,8%	nd	-		10,5%	10,6%	11,0%	-		10,1%	10,6%	11,3%	-	

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'Eurostat, l'INE i l'Ibestat

QUADRE II-1.2. TREBALLADORS EN AJUT LABORAL A LES ILLES BALEARS PER SEXE (2013-2020)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Total	397.861	410.635	432.487	455.257	480.471	496.712	506.882	462.613
Homes	210.350	217.352	230.473	243.004	257.513	266.283	271.511	248.213
Dones	187.510	193.282	202.014	212.253	222.958	230.429	235.371	214.400

Font: Tresoreria General de la Seguretat Social

QUADRE II-1.3. AFILIACIONS AL RÈGIM GENERAL DE LA SEGURETAT SOCIAL EN EQUIVALÈNCIA A JORNADA COMPLETA A LES ILLES BALEARS (2014-2020)

	Nombre d'afiliacions al règim general	% de var. interanual	Afiliacions en EJC	% de var. interanual
2014	310.777	-0,1	278.380	-1,3
2015	330.097	3,4	296.829	3,5
2016	350.775	6,2	318.882	6,6
2017	374.371	6,3	343.382	7,4
2018	389.084	6,7	360.334	7,7
2019	398.020	3,9	366.711	4,9
2020	356.467	-10,4	325.035	-11,4

Font: Ibestat, a partir de les dades de la TGSS
EJC: Equivalència a jornada completa. Mitjana anual dels quatre trimestres.

QUADRE II-1.4. EVOLUCIÓ DEL PES DE LA POBLACIÓ OCUPADA FEMENINA SOBRE EL TOTAL DE POBLACIÓ OCUPADA A LES ILLES BALEARS I ESPANYA (2013-2020)

	Illes Balears	Espanya
2013	47,1%	46,3%
2014	47,1%	46,3%
2015	46,7%	46,2%
2016	46,6%	46,2%
2017	46,4%	46,2%
2018	46,4%	46,2%
2019	46,4%	46,4%
2020	46,3%	46,5%

Font: Tresoreria General de la Seguretat Social

QUADRE II-1.5. CREIXEMENT DE L'OCUPACIÓ PER SECTORS D'ACTIVITAT A LES ILLES BALEARS (2019-2020)

	2019	2020	Var. abs.	Var. (%)
Total	506.882	462.613	-44.269	-8,7
Agricultura	6.716	6.599	-117	-1,7
Indústria	28.975	27.803	-1.171	-4,0
Construcció	54.467	53.442	-1.025	-1,9
Serveis	416.199	373.849	-42.350	-10,2

Font: Tresoreria General de la Seguretat Social

QUADRE II-1.6. TREBALLADORS EN ALTA LABORAL SEGONS EL RÈGIM A LES ILLES BALEARS (2013-2020)									
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	% var. 20-19
Total	397.861	410.635	432.487	455.257	480.471	496.712	506.882	462.612	-8,7
Règim general	300.674	310.777	330.097	350.775	374.371	389.084	398.020	356.467	-10,4
RE autònoms	80.567	83.243	85.932	88.043	89.949	91.923	93.668	91.674	-2,1
RE treballadors de la llar	12.156	12.084	11.790	11.582	11.123	10.599	10.110	9.725	-3,8
RE agrari	2.508	2.482	2.492	2.598	2.613	2.620	2.562	2.561	0,0
RE treballadors de la mar	1.956	2.048	2.177	2.259	2.413	2.486	2.522	2.185	-13,4

Font: Tresoreria General de la Seguretat Social

Dins el sector dels serveis, es dona la major caiguda interanual de l'afiliació en l'hostaleria (-24,9%), que perd una quarta part dels seus efectius. En segon lloc se situa el comerç, amb un descens respecte al 2019 del 8,1%, i el segueix la resta de serveis (-7,8%). Més en detall, les activitats econòmiques amb un major descens relatiu de l'ocupació respecte al 2019 han estat les relacionades amb l'ocupació (-43,5%), els serveis d'allotjament (-28,9%) i les activitats de creació artístiques i espectacles (-26,6%). En canvi, guanyen afiliació, les activitats de reparació i instal·lació de maquinària i equip (+6,0%) o investigació i desenvolupament i programació, consultoria i altres activitats relacionades amb la informàtica (+5,2% en ambdós casos).

Per règims, el 77,1% de les persones afiliades d'alta a les Balears el 2020 es troben en el règim general, mentre que en el d'autònoms aquest percentatge és del 19,8%. La resta de personal treballador —el 3,1%— es classifiquen dins els règims especials. En termes interanuals, cau sobretot l'afiliació en el règim general (-10,4%), per sobre de la del règim d'autònoms (-2,1%), fet que incrementa el pes d'aquests sobre el total. Cau també l'afiliació en el règim especial de la llar (-3,8%) i en el de la mar (-13,4%), mentre que es manté en l'especial agrari (vegeu el quadre II-1.6.)

La importància dels autònoms en el teixit productiu balear és molt rellevant, i més si es té en compte que també hi ha assalariats dependents de treballadors autònoms. De fet, durant el 2020, un total de 29.688 persones assalariades treballaven per a una persona autònoma, un 18,8% menys que el 2019. Així, si es considera el

nombre de treballadors autònoms més els assalariats que tenen a càrrec, el pes que representen sobre el total de l'ocupació puja a un 26,3%².

Quan al tipus de contracte, del conjunt de treballadors amb informació sobre la tipologia del seu contracte (327.849 persones), 239.664 es troben d'alta amb un contracte indefinit, els quals representen el 73,1% del total. Alhora, els afiliats i les afiliades amb un contracte temporal sumen 88.185 persones (el 26,9%). En termes interanuals, i dins un context de forta reducció de l'ocupació, el personal treballador amb un contracte indefinit aguanta millor l'investida i cauen en un 2,1% respecte al 2019. En canvi, es redueix significativament l'afiliació amb un contracte temporal (-29,4%). Destaca el fort increment del pes dels indefinits i les indefinides sobre el total de l'afiliació, però no per una millora de la qualitat del treball, sinó a costa d'una caiguda de l'ocupació, sobretot de la temporal.

Els treballadors fixos discontinus, per la seva banda, suposen 50.553 altes a la Seguretat Social de mitjana durant el 2020. Registren un descens del 12,7% en termes interanuals, després d'haver assolit el 2019 la xifra més alta de la sèrie històrica. De fet, el nombre de treballadors fixos discontinus no havia deixat de créixer malgrat els anys de recessió econòmica. Aquesta figura contractual té un marcat component estacional i s'ha vist afectada per una temporada turística atípica, si bé ha seguit el patró estacional, amb incre-

2. Vegeu al respecte la publicació periòdica: Observatori del Treball de les Illes Balears, *Evolució i Perfil del Treball Autònom*, http://www.caib.es/sites/observatorideltreball/ca/perfil_autanoms/.

ments a partir del mes d'abril que s'allarguen fins al final del mes de setembre, i el mes d'agost és quan s'assoleix la punta (85.719 afiliacions) (vegeu el quadre II-1.7.)

La distribució de l'afiliació per illa es reparteix entre Mallorca, que concentra el 80,5 % dels afiliats; Menorca, amb el 6,3 %, i les Pitiüses, amb el 12,6 % restant. En comparació amb l'afiliació del 2019, totes les illes mostren descensos. Les Pitiüses són les que registren una caiguda més intensa (-15,1 %), seguides de Menorca (-8,7 %) i, finalment, Mallorca (-7,8 %). La major especialització turística de les Pitiüses en aquest context de fortes restriccions a la mobilitat expliquen el seu pitjor resultat en termes d'ocupació, atès que les Pitiüses havien estat fins al 2019 les illes amb un creixement acumulat de l'afiliació més important (vegeu el quadre II-1.8.)

Les dades de l'estadística del padró continu a 1 de gener de 2021 mostren com les Illes Balears continuen sent la comunitat autònoma amb el percentatge més alt de població de nacionalitat estrangera sobre el total de població, amb el 18,7 %, seguida de Catalunya (16,1 %), la Comunitat Valenciana (14,7 %) i Múrcia (14,6 %). Les Balears se situen 7,3 punts percentuals per sobre de la mitjana estatal, en què el pes dels estrangers és de l'11,4 %.

Segons dades de la Tresoreria General de la Seguretat Social, la població ocupada estrangera el 2020 va registrar 83.615 treballadors d'alta, fet que representa el 18,1 % del conjunt de treballadors d'alta a la Seguretat Social, dels quals el 8,3 %

són persones de la Unió Europea i el 9,8 % són no comunitàries. Les Balears continuen sent la comunitat autònoma amb el major pes de població estrangera sobre el total de treballadors d'alta a la Seguretat Social.

Respecte del 2019, el nombre de treballadors estrangers ha patit un descens de l'afiliació del 14,8 %, més accentuat en el cas dels treballadors de la UE (-25,4 %), atès que els treballadors no comunitàris just registren un descens del 3,0 %. En comparació, el nombre de treballadors i treballadores de nacionalitat espanyola experimenten una caiguda de l'afiliació del 7,3 % (vegeu el quadre II-1.9 i el gràfic AII-1.1.)

Pel que fa a la nacionalitat, dins el grup de països de la Unió Europea, els que aporten més mà d'obra al mercat de treball balear són, en primer lloc, Itàlia (que aporta el 25,2 % dels treballadors de la Unió Europea i l'11,5 % del total d'afiliats estrangers), seguida d'Alemanya (el 23,9 % i 10,9 %, respectivament). En tercer lloc se situa Romania (el 15,6 % i 7,1 %, respectivament). Del total de treballadors comunitàris, un 63,2 % cotitza en el règim general, un 32,6 % són autònoms i el 4,2 % restant és a la resta de règims (vegeu el quadre AII-1.2.).

D'altra banda, la major presència de treballadors estrangers afiliats no comunitàris són els que provenen del Marroc (el 17,8 % dels treballadors no comunitàris i el 9,7 % del total d'afiliats estrangers). Els segueixen —el 2020— els treballadors del Regne Unit, que des de l'1 de febrer ja no formen part de la Unió Europea i

suposen, amb 5.428 afiliats de mitjana, l'11,9 % dels treballadors no comunitaris i el 6,5 % del total. Se situen en tercer i quart lloc Colòmbia i l'Argentina, amb el 7,5 % i el 7,4 %, respectivament, sobre el total de persones no comunitàries. En aquest col·lectiu també són majoria els que cotitzen al règim general (el 71,3 %). En canvi, els autònoms tenen una menor presència (19,0 %) entre els no comunitaris, si bé depèn molt de la nacionalitat, atès que en el cas de les persones de nacionalitat xinesa el percentatge d'autònoms assolix el 52,3 %, i entre les de nacionalitat britànica, el 43,6 %. També és significatiu el pes de persones estrangeres extracomunitàries d'alta al règim de la llar, un 7,1 %, si bé en el cas de Paraguai o Bolívia s'arriba al 26,6 % i el 24,3 % del total, respectivament (vegeu el quadre [AII-1.3](#) i [AII-1.4](#).)

1.4.

ANÀLISI DE L'OCUPACIÓ SEGONS L'ENQUESTA DE POBLACIÓ ACTIVA: RESUM DE LES DADES GENERALS

L'Enquesta de població activa (EPA) estima 528.225 persones ocupades a les Illes Balears de mitjana el 2020. Això suposa un descens de 42.925 efectius ocupats respecte al 2019, que en termes relatius equival a una caiguda del 7,5 %. Es tracta d'un descens relatiu més suau que amb les dades de Tresoreria, si bé les diferències metodològiques entre ambdues fonts són importants. El 2020 tren-

ca la tendència creixent de quatre anys consecutiu registrant màxims d'ocupats de la sèrie històrica i suposa, per tant, situar-se al voltant de les xifres d'ocupació del 2015.

Com s'ha explicat, una de les mesures engegades per les administracions públiques per protegir els treballadors, les treballadores i les empreses de l'aturada de l'activitat econòmica han estat els expedients de regulació temporal de l'ocupació (ERTO), en els quals s'ha mantingut l'ocupació (el personal treballador continua d'alta a l'empresa), però sense treballar. És per això que baixa de manera tan accentuada el còmput d'hores treballades, molt per sobre el descens de l'ocupació. Segons les dades de l'EPA, l'any 2020 el nombre d'hores efectives treballades per al total d'ocupats ha caigut un 22,4 %, i en el cas de les persones assalariades, un 23,5 % (vegeu quadre [II-1.10](#).)

Per sectors d'activitat, i segons l'enquesta de població activa, el descens més important en el nombre de persones ocupades es dona en el sector dels serveis, que perd 34.200 llocs de feina, fet que equival a una caiguda del 7,4 % en termes relatius. El sector de la construcció experimenta un descens de 6.900 efectius respecte al 2019, la qual cosa equival a una caiguda del 10,8 %. El sector industrial registra el descens més suau en termes relatius, un -2,6 %. I finalment, el sector agrari perd 900 ocupats, fet que suposa un 14,5 % menys d'ocupats que el 2019 (vegeu el quadre [II-1.11](#).)

QUADRE II-1.7. EVOLUCIÓ DE LES AFILIACIONS PER TIPUS DE CONTRACTE A LES ILLES BALEARS (2019-2020)

	Indefinitos fijos discontinuos (1)			Altres indefinitos			Total d'indefinitos			Temporals			Total d'afiliats (2)		
	2019	2020	% variació	2019	2020	% variació	2019	2020	% variació	2019	2020	% variació	2019	2020	% variació
Gener	14.790	15.206	2,81	183.368	189.619	3,41	198.158	204.825	3,36	94.092	91.867	-2,36	319.488	325.447	1,87
Febrer	24.311	25.900	6,54	184.162	190.804	3,61	208.473	216.704	3,95	98.439	97.557	-0,90	334.464	343.262	2,63
Març	41.345	35.228	-14,80	185.959	189.310	1,80	227.304	224.538	-1,22	108.114	85.597	-20,83	363.129	338.739	-6,72
Abril	73.407	65.664	-10,55	185.871	189.018	1,69	259.278	254.682	-1,77	127.472	83.128	-34,79	414.603	366.246	-11,66
Mai	88.607	82.360	-7,05	186.282	189.283	1,61	274.889	271.643	-1,18	147.968	84.765	-42,71	451.279	384.770	-14,74
Juny	91.166	83.666	-8,23	187.445	189.109	0,89	278.611	272.775	-2,09	163.532	87.473	-46,51	470.908	388.468	-17,51
Juliol	92.582	85.719	-7,41	187.529	188.821	0,69	280.111	274.540	-1,99	166.329	99.194	-40,36	474.563	401.191	-15,46
Agost	93.791	84.384	-10,03	187.854	188.772	0,49	281.645	273.156	-3,01	161.599	94.951	-41,24	471.243	395.488	-16,08
Setembre	90.645	79.725	-12,05	188.267	188.979	0,38	278.912	268.704	-3,66	139.965	86.549	-38,16	447.525	383.930	-14,21
Octubre	45.437	23.192	-48,96	187.968	188.912	0,50	233.405	212.104	-9,13	100.952	84.016	-16,78	362.979	325.544	-10,31
Novembre	22.930	13.754	-40,02	189.682	188.499	-0,62	212.612	202.253	-4,87	97.813	82.002	-16,16	339.249	313.732	-7,52
Desembre	15.889	11.843	-25,46	189.560	188.199	-0,72	205.449	200.042	-2,63	92.663	81.124	-12,45	326.815	310.789	-4,90
Mitjana anual	57.908	50.553	-12,70	186.996	189.110	1,13	244.904	239.664	-2,14	124.912	88.185	-29,40	398.020	356.467	-10,44

Font: Tresoreria General de la Seguretat Social

(1) Afiliacions al règim general. El total d'afiliats contractats inclou la categoria «no constax». El sumatori d'indefinitos i temporals no es correspon amb el total.

(2) El total d'afiliats al règim general.

QUADRE II-1.8. TREBALLADORS AFILIATS A LES ILLES BALEARS PER ILLES (2019-2020)

	2019	2020	Variació interanual	
			Absoluta	Relativa (%)
Total	506.882	462.612	-44.270	-8,7
Mallorca	403.986	372.576	-31.410	-7,8
Menorca	32.150	29.342	-2.808	-8,7
Eivissa	64.279	54.611	-9.668	-15,0
Formentera	4.420	3.744	-676	-15,3
Altres províncies	2.041	2.335	294	14,4

Font: Tresoreria General de la Seguretat Social

QUADRE II-1.9. TOTAL D'AFILIATS ESTRANGERS A LA SEGURETAT SOCIAL A LES ILLES BALEARS (2020)

	Unió Europea	No UE	Total	% UE	% no UE
Gener	38.126	36.196	74.322	51,3	48,7
Febrer	35.434	43.817	79.251	44,7	55,3
Març	35.630	41.357	76.987	46,3	53,7
Abril	38.908	45.262	84.170	46,2	53,8
Maig	41.603	49.010	90.613	45,9	54,1
Juny	42.008	50.492	92.500	45,4	54,6
Juliol	45.428	53.307	98.735	46,0	54,0
Agost	44.583	52.474	97.057	45,9	54,1
Setembre	41.524	49.788	91.312	45,5	54,5
Octubre	34.408	41.371	75.779	45,4	54,6
Novembre	32.374	39.827	72.201	44,8	55,2
Desembre	31.741	38.713	70.454	45,1	54,9
Mitjana 2020	38.481	45.135	83.615	46,0	54,0

Font: Tresoreria General de la Seguretat Social

Per sexe, el descens de l'ocupació tant es dona entre el col·lectiu masculí com en el femení. D'aquesta manera, els homes han vist caure l'ocupació en 24.400 efectius respecte al 2019, fet que en termes relatius equival a un descens del 7,9%, mentre que el nombre de dones ha experi-

mentat un descens de 18.500 efectius, un -7,1%.

La distribució de l'ocupació per sexe i sector a les Illes Balears el 2020 és la següent: els homes es concentren en un 71,4% en el sector de serveis, un 18,1% en la cons-

trucció, seguit de la indústria i l'agricultura amb un 8,9% i 1,6%, respectivament. Quant a les dones, la concentració en el sector serveis és més accentuada i suposa un 93,4% del total de dones ocupades. Li segueix la indústria, amb un 4,3%. Com s'ha comentat, s'intensifica la terciarització de l'economia de les Balears i es fa palès si es comparen els pesos del 2020 amb els de l'any 2007, quan els serveis representaven el 72,5% del total d'ocupats, 9 punts percentuals menys que el 2020 (81,5%). En canvi, la construcció aglutinava el 15,8% dels ocupats, quan el 2020 concentra el 10,8%. I finalment, la indústria ha passat a representar el 9,5% del total de persones ocupades el 2007 al 6,8% el 2020.

L'any 2020, sempre segons l'EPA, a les Balears hi ha 114.300 persones ocupades estrangeres, fet que suposa un 21,6% del total de l'ocupació de les illes, molt per sobre de la mitjana nacional (12,1%). De

fet, les Balears són la comunitat autònoma amb el major percentatge d'estrangers sobre el total d'ocupats. Respecte al 2019, experimenta un major descens de l'ocupació el personal treballador estranger (-9,8%) que el grup de treballadors de nacionalitat espanyola (-6,9%).

Per grups d'edat i respecte al 2019, cau sobretot l'ocupació entre els joves menors de 25 anys (-33,0%), que pateixen en major mesura els efectes de la temporalitat i són els primers a perdre el lloc de feina i els que menys s'han vist protegits per les mesures emeses per les administracions, com ara els expedients temporals de regulació de l'ocupació. En segon lloc se situa el grup de 25 a 54 anys, que redueix els seus efectius ocupats en un 7,6%. En canvi, el col·lectiu més gran, les persones majors de 55 anys, no només aguanten els efectes derivats de la pandèmia, sinó que incrementen l'ocupació en un 2,2%.

QUADRE II-1.10. EVOLUCIÓ DE L'OCUPACIÓ A LES ILLES BALEARS (2009-2020)

	Població ocupada	Variació		% var. hores efectives treballades	
		Absoluta	Relativa	Total ocupats	Assalariats
2009	484.300	-29.200	-5,7	-8,8	-5,8
2010	478.400	-5.900	-1,2	-1,0	-2,3
2011	465.100	-13.300	-2,8	-4,4	-6,7
2012	471.800	6.700	1,4	0,5	-0,3
2013	475.800	4.000	0,8	2,9	3,6
2014	482.900	7.100	1,5	1,4	1,7
2015	509.600	26.700	5,5	3,2	3,1
2016	530.600	21.000	4,1	2,8	5,7
2017	537.500	6.900	1,3	0,6	1,4
2018	560.175	22.675	4,2	6,0	6,2
2019	571.150	10.975	2,0	1,1	1,3
2020	528.225	-42.925	-7,5	-22,4	-23,5

Font: Enquesta de població activa, INE

QUADRE II-1.11. EVOLUCIÓ DE LA POBLACIÓ OCUPADA (MILERS) PER SECTORS D'ACTIVITAT A LES ILLES BALEARS PER TRIMESTRES (2013-2020)

	Agricultura	Indústria	Construcció	Serveis	Total
1r trimestre de 2013	3,7	25,5	36,7	363,6	429,5
2n trimestre de 2013	5,5	25,9	38,8	426,5	496,7
3r trimestre de 2013	5,6	25,6	35,3	455,9	522,4
4t trimestre de 2013	5,4	29,0	37,2	383,2	454,8
1r trimestre de 2014	6,5	26,6	38,5	346,9	418,5
2n trimestre de 2014	6,0	28,7	41,2	425,9	501,8
3r trimestre de 2014	5,1	34,7	41,6	451,3	532,7
4t trimestre de 2014	4,3	37,5	42,2	394,4	478,5
1r trimestre de 2015	5,9	36,1	48,1	365,7	455,9
2n trimestre de 2015	5,3	37,2	46,9	436,3	525,8
3r trimestre de 2015	5,7	40,3	41,7	467,6	555,3
4t trimestre de 2015	4,3	37,7	43,1	416,4	501,5
1r trimestre de 2016	5,9	36,8	47,2	401,2	491,1
2n trimestre de 2016	4,3	35,4	49,1	458,4	547,1
3r trimestre de 2016	3,8	35,8	51,0	481,9	572,5
4t trimestre de 2016	3,8	33,6	52,9	421,3	511,6
1r trimestre de 2017	3,6	36,2	55,1	394,6	489,5
2n trimestre de 2017	4,3	41,1	54,6	454,6	554,5
3r trimestre de 2017	4,6	40,7	48,1	492,4	585,8
4t trimestre de 2017	5,4	46,4	49,0	419,5	520,3
1r trimestre de 2018	9,4	43,9	48,9	386,6	488,7
2n trimestre de 2018	9,6	42,6	48,8	473,1	574,2
3r trimestre de 2018	9,0	38,2	45,3	529,2	621,7
4t trimestre de 2018	7,4	36,2	52,4	460,1	556,1
1r trimestre de 2019	7,3	36,6	62,1	410,1	516,1
2n trimestre de 2019	7,9	35,5	64,9	470,5	578,7
3r trimestre de 2019	4,0	38,3	60,7	516,7	619,7
4t trimestre de 2019	4,2	37,6	67,3	461,0	570,1
1r trimestre de 2020	5,0	36,4	64,2	397,5	503,0
2n trimestre de 2020	4,7	31,4	55,9	420,2	512,2
3r trimestre de 2020	5,5	39,8	54,4	474,2	573,9
4t trimestre de 2020	4,8	36,5	52,9	429,5	523,8

Font: Enquesta de població activa, INE

D'altra banda, els efectes dels ERTO també es reflecteixen en el fet que el nombre de població assalariada amb contracte temporal presenta el 2020 un descens de l'ocupació del 23,9%, mentre que la quantitat d'assalariats i assalariades amb contracte indefinit experimenta un descens més suau, concretament del -3,8% respecte al 2019.

D'acord amb les dades de l'EPA, el 2020 es van comptabilitzar a les Illes Balears 101.700 persones aturades de mitjana, 25.700 més que el 2019, la qual cosa equival a un augment del 33,8%. Es tracta del valor més alt des del 2015, que es va situar per sobre de les 105.000 persones en atur.

Per sexe, i sempre segons l'EPA, els homes experimenten un major increment de l'atur en termes relatius, un 41,4%, enfront del 27,2% en el cas de les dones. Aquestes suposen el 2020 el 50,4% del total de la població aturada.

1.4.1. ANÀLISI COMPARADA DE LES TAXES D'ACTIVITAT, D'OCUPACIÓ I D'ATUR DE LES BALEARS I D'ALTRES COMUNITATS AUTÒNOMES

El 2020 les Illes Balears mostren una taxa d'activitat del 61,6% de la població de 16 anys i més. Superen amb escreix la mitjana nacional (57,4%). Se situen com la segona comunitat autònoma amb la taxa més alta, per darrere de Madrid (62,1%). En termes interanuals, la taxa de les Illes baixa en 2,7 punts percentuals. Els efectes de l'aturada de l'activitat econòmica es tradueixen en un augment de la inactivitat, pel fet que moltes persones ni treballaven ni

estaven en disposició de fer-ho durant els mesos de confinament (vegeu el quadre II-1.12.)

Si s'analitza la taxa d'activitat segons el nivell de formació assolit per les persones que formen part de la població activa, s'evidencia que la seva taxa d'activitat és més alta com més gran és el nivell de formació que tenen i que aquesta circumstància es dona tant per a dones com per a homes. Cal ressaltar que els homes presenten taxes d'activitat molt superiors a la de les dones en els nivells formatius baixos, diferències que gairebé desapareixen en els nivells educatius alts (vegeu els gràfics AII-1.2, AII-1.3 i AII-1.4.).

L'any 2020 la taxa d'activitat masculina cau 3,1 punts percentuals respecte del 2019, mentre que la taxa d'activitat femenina ho fa en 2,5 punts. Així, la taxa d'activitat femenina se situa en el 56,9% i es manté, malgrat tot, com la segona més alta del conjunt de comunitats autònomes, 4,7 punts per sobre de la mitjana estatal (52,2%). Per la seva part, la taxa d'activitat masculina se situa en el 66,4%, la tercera més alta del conjunt d'Espanya i a 3,4 per sobre de la mitjana (62,9%). Es manté la bretxa de gènere i la taxa d'activitat masculina es troba 9,5 punts per sobre de la femenina. El grup d'edat que ha experimentat un descens més gran de la taxa d'activitat respecte del 2019 ha estat el de les persones entre 20 i 24 anys, amb un descens de 13,5 punts, sobretot entre el col·lectiu masculí. En canvi, els més grans, els de 55 i més anys mantenen els valors de la taxa d'activitat, atès que ha estat el col·lectiu menys afectat pels efectes socioeconòmics que ha suposat la pandèmia (vegeu el quadre II-1.14.).

QUADRE II-1.12. TAXA D'ACTIVITAT PER COMUNITATS AUTÒNOMES (2019-2020)

	2019					2020				
	1r trimestre	2n trimestre	3r trimestre	4t trimestre	Mitjana	1r trimestre	2n trimestre	3r trimestre	4t trimestre	Mitjana
Espanya	58,4	58,7	58,7	58,7	58,6	°	55,5	57,8	58,2	57,4
Andalusia	56,7	57,0	56,9	56,6	56,8	56,3	52,7	55,8	56,7	55,4
Aragó	58,6	59,2	59,7	59,3	59,2	58,7	57,4	58,0	58,4	58,1
Astúries	50,9	50,4	50,7	50,8	50,7	51,0	48,9	50,1	50,2	50,0
Illes Balears	62,4	65,8	67,0	62,4	64,4	60,3	59,7	64,7	61,8	61,6
Illes Canàries	60,0	60,2	59,5	60,7	60,1	59,8	54,5	56,8	57,4	57,1
Cantàbria	54,8	54,5	55,2	55,7	55,1	54,4	51,6	55,2	54,1	53,8
Castella i Lleó	53,8	54,8	55,4	55,3	54,8	54,6	51,8	54,4	54,2	53,8
Castella-la Manxa	58,6	58,3	58,4	58,5	58,5	57,9	54,8	57,8	58,6	57,3
Catalunya	61,4	61,6	61,7	61,6	61,6	61,1	58,5	60,5	61,2	60,3
Com. Valenciana	57,5	58,4	58,4	58,5	58,2	57,6	55,5	58,1	57,6	57,2
Extremadura	55,7	55,5	55,8	55,7	55,6	55,0	52,9	54,8	54,9	54,4
Galícia	52,9	53,1	53,5	53,1	53,1	53,0	51,0	52,5	52,3	52,2
Madrid	62,7	62,9	62,4	63,4	62,8	63,0	60,5	61,8	63,3	62,1
Múrcia	58,7	59,1	59,1	59,6	59,1	59,0	56,9	60,7	58,8	58,8
Navarra	57,8	59,3	58,9	58,6	58,6	57,5	55,7	57,3	58,1	57,1
País Basc	56,6	56,5	55,9	55,8	56,2	55,3	53,7	55,7	55,5	55,1
La Rioja	59,5	60,2	59,1	59,2	59,5	59,1	56,8	58,3	59,4	58,4
Ceuta	57,4	57,5	58,6	58,8	58,1	58,6	55,0	55,8	56,1	56,4
Melilla	63,3	62,1	58,4	58,1	60,5	58,3	61,2	64,0	65,5	62,2

Font: Enquesta de població activa, INE

Pel que fa a la taxa d'ocupació³, del conjunt de comunitats autònomes el 2020, sis registren taxes per damunt del 50 %, entre les quals la taxa balear assoleix el 51,7 % de la població de 16 i més anys. Ara bé, perd la primera posició del rànquing i passa a ocupar la quarta, 3,2 p. p. per sobre de la taxa del conjunt nacional (48,5 %). En termes interanuals, la taxa de les Illes Balears experimenta un descens de 5,2 p. p., mentre que la d'Espanya ho fa en 1,9 punts. Es tracta de la taxa d'ocupació més baixa a les Illes Balears des del 2013 (vegeu el quadre II-1.13.).

Per sexe, cau 5,9 punts la taxa d'ocupació masculina fins a assolir el 56,4 % el 2020. La taxa d'ocupació femenina, per la seva part, cau 4,5 p. p. respecte al 2019 i es queda en el 47,0 %, la tercera més alta de totes les comunitats autònomes, per darrere de Madrid (50,3 %) i Catalunya (48,3 %), i per sobre de la mitjana nacional (43,1 %). La major caiguda de la taxa d'ocupació es dona novament en el col·lectiu més jove, entre 20 i 24 anys, que veuen caure la taxa del 48,9 % al 32,3 % durant l'any de la pandèmia (vegeu el quadre II-1.14.).

Pel que fa a la taxa d'ocupació dels joves menors de 30 anys, totes les comunitats autònomes presenten descensos significatius, si bé a les Illes Balears s'hi dona el més destacat (-9,8 p. p.), mentre que en el conjunt d'Espanya cau en 4,5 punts. Tot i això, les Balears se situen com la cinquena comunitat autònoma amb la taxa més alta (38,2 %), 1,7 punts per sobre de la mitjana espanyola, que és del 36,4 % (vegeu el quadre II-1.15.).

3. La taxa d'ocupació és la relació entre el nombre total de persones ocupades i la població de 16 i més anys.

Juntament amb la taxa d'ocupació juvenil, s'ha d'analitzar la taxa d'abandonament escolar prematur⁴, un indicador educatiu que provoca una mancança en les habilitats dels joves a l'hora d'enfrontar-se a una feina i en el qual les Balears presenten uns resultats desfavorables. Segons dades del 2020, la taxa de les Illes Balears és del 21,3 %, la segona més alta del conjunt de comunitats autònomes i per sobre de la mitjana nacional (16,0 %). Ara bé, la xifra del 2020 és la més baixa de la sèrie històrica, i respecte del 2019 cau en gairebé 3 p. p., si bé les Illes Balears es troben encara molt per sobre de l'objectiu de l'estratègia europea per al 2020, que se situa en el 15 %. Hi ha diferències significatives per sexe: les dones presenten una taxa del 12,4 %, similar a la del conjunt d'Espanya (11,6 %); en canvi, la dels homes suposa més del doble, el 29,4 % (vegeu el quadre II-1.16.).

D'altra banda, segons les dades de l'Enquesta de població activa, la taxa d'atur⁵ de les Illes Balears se situa en el 16,1 % de la població activa el 2020. En comparació, la taxa del conjunt d'Espanya se situa en el 15,5 %, 0,6 p. p. per sota de la de les Balears. Respecte al 2019, la taxa balear experimenta un repunt de 4,4 punts pel fet de passar de l'11,7 % el 2019 al 16,1 % el 2020. Es tracta de la taxa d'atur més alta des del 2015. La taxa espanyola, per la seva banda, creix 1,4 punts percentuals i posa de manifest el major impacte de la crisi sanitària en el mercat laboral balear en comparació a altres territoris (vegeu el quadre II-1.17.).

4. Taxa d'abandonament escolar prematur: representa la població de 18 a 24 anys que no ha completat el nivell d'educació secundària de segona etapa i no segueix cap tipus d'educació o formació.

5. La taxa d'atur és la relació entre el nombre d'aturats i la població activa.

QUADRE II-1.13. TAXES D'OCCUPACIÓ PER COMUNITATS AUTÒNOMES (2019-2020)

	2019					2020				
	1r trimestre	2n trimestre	3r trimestre	4t trimestre	Mitjana	1r trimestre	2n trimestre	3r trimestre	4t trimestre	Mitjana
Espanya	49,8	50,5	50,5	50,6	50,4	49,8	47,0	48,4	48,8	48,5
Andalusia	44,7	45,0	44,5	44,9	44,8	44,4	41,5	42,5	43,8	43,0
Aragó	52,5	53,3	53,9	53,4	53,3	52,5	50,6	51,1	51,1	51,3
Astúries	43,3	43,2	43,4	44,1	43,5	43,6	41,8	43,0	43,4	43,0
Illes Balears	51,8	57,8	61,5	56,2	56,8	49,3	50,2	56,1	51,1	51,7
Illes Canàries	47,4	47,6	46,9	49,3	47,8	48,5	42,8	42,6	43,0	44,2
Cantàbria	48,2	49,6	50,4	49,5	49,4	48,3	44,5	48,6	47,7	47,3
Castella i Lleó	47,1	48,4	49,2	49,1	48,5	48,2	45,4	47,6	47,9	47,3
Castella-la Manxa	49,4	48,8	49,0	48,9	49,0	47,4	45,6	47,2	48,4	47,1
Catalunya	54,2	54,7	55,0	55,1	54,8	54,6	51,1	52,5	52,7	52,7
Comunitat Valenciana	49,4	50,1	50,3	50,2	50,0	49,3	46,2	48,1	48,1	47,9
Extremadura	43,1	44,1	44,8	42,6	43,7	42,0	41,6	43,4	43,2	42,5
Galícia	46,3	47,1	47,3	46,9	46,9	46,3	44,9	46,3	46,2	45,9
Madrid	55,4	56,2	56,0	57,1	56,2	56,3	52,9	53,6	54,8	54,4
Múrcia	49,8	51,2	50,7	50,1	50,4	49,3	48,0	50,2	49,8	49,3
Navarra	53,0	54,8	54,0	53,4	53,8	52,5	50,1	51,6	51,3	51,4
País Basc	51,2	51,6	50,7	50,7	51,0	50,5	48,8	50,0	50,0	49,8
La Rioja	52,9	54,3	53,8	53,3	53,6	52,5	51,1	51,6	53,3	52,1
Ceuta	44,6	43,4	41,8	42,6	43,1	44,6	43,9	40,7	41,1	42,6
Melilla	46,9	45,8	41,5	42,5	44,2	44,8	46,9	48,6	49,9	47,5

Font: Enquesta de població activa, INE

QUADRE II-1.14. TAXA D'ACTIVITAT, D'OCCUPACIÓ I D'ATUR PER SEXES I PER GRUPS D'EDAT A LES ILLES BALEARS (2019-2020)

	Activitat			Ocupació			Atur		
	2019	2020	Var. 20-19 (abs.)	2019	2020	Var. 20-19 (abs.)	2019	2020	Var. 20-19 (abs.)
Ambdós sexes	64,4	61,6	-2,8	56,8	51,7	-5,2	11,7	16,1	4,4
16-19 anys	20,2	16,5	-3,7	11,0	7,1	-3,9	45,3	57,0	11,7
20-24 anys	65,6	52,0	-13,5	48,9	32,3	-16,6	25,4	38,4	12,9
25-54 anys	87,3	84,4	-2,9	78,1	71,7	-6,5	10,5	15,1	4,6
55 i més anys	31,4	31,8	0,4	28,4	28,1	-0,3	9,5	11,4	1,9
Homes	69,5	66,4	-3,1	62,3	56,4	-5,9	10,3	15,0	4,7
16-19 anys	20,6	22,9	2,3	12,6	10,3	-2,3	38,9	53,3	14,4
20-24 anys	69,5	56,9	-12,6	52,7	37,3	-15,4	24,1	34,5	10,4
25-54 anys	91,6	88,3	-3,3	83,5	75,8	-7,6	8,9	14,1	5,2
55 i més anys	36,1	35,4	-0,7	32,9	32,3	-0,5	9,0	8,6	-0,4
Dones	59,4	56,9	-2,5	51,4	47,0	-4,5	13,4	17,5	4,1
16-19 anys	19,7	9,6	-10,1	9,4	3,7	-5,7	52,4	61,7	9,2
20-24 anys	61,6	47,0	-14,6	45,0	27,2	-17,8	26,9	42,8	15,8
25-54 anys	82,7	80,3	-2,4	72,6	67,3	-5,2	12,3	16,2	4,0
55 i més anys	27,2	28,5	1,3	24,5	24,4	-0,1	10,1	14,7	4,6

Font: Enquesta de població activa, INE

QUADRE II-1.15. TAXA D'OCUPACIÓ DELS JOVES MENORS DE 30 ANYS PER COMUNITATS AUTÒNOMES (2020)

	Ocupats < 30 anys	Població < 30 anys	Taxa d'ocupació
Espanya	2.478.374	6.800.571	36,4
Andalusia	380.027	1.288.328	29,5
Aragó	74.738	179.942	41,5
Astúries	32.883	110.141	29,9
Illes Balears	70.815	185.620	38,2
Illes Canàries	110.065	346.975	31,7
Cantàbria	22.562	71.923	31,4
Castella i Lleó	109.816	292.269	37,6
Castella-la Manxa	101.144	303.878	33,3
Catalunya	495.471	1.137.679	43,6
Com. Valenciana	264.030	715.003	36,9
Extremadura	48.144	155.203	31,0
Galícia	107.773	318.570	33,8
Madrid	411.345	1.002.242	41,0
Múrcia	90.974	242.060	37,6
Navarra	34.833	96.170	36,2
País Basc	98.801	280.491	35,2
La Rioja	17.971	42.670	42,1
Ceuta	3.704	16.303	22,7
Melilla	3.278	15.104	21,7

Font: Enquesta de població activa, INE

QUADRE II-1.16. POBLACIÓ D'ENTRE 18 I 24 ANYS QUE NO HA COMPLETAT EL NIVELL D'EDUCACIÓ SECUNDÀRIA, PER COMUNITATS AUTÒNOMES (2020)

	Total	Homes	Dones
UE 27	10,2	11,9	8,4
Espanya	16,0	20,2	11,6
Andalusia	21,8	26,7	16,8
Aragó	14,2	19,1	9,1
Astúries	8,9	11,0	6,8
Illes Balears	21,3	29,4	12,4
Illes Canàries	18,2	21,8	14,7
Cantàbria	9,1	11,8	6,5
Castella i Lleó	15,4	18,6	12,1
Castella-la Manxa	18,7	23,1	13,9
Catalunya	17,4	23,2	11,1

continua

	Total	Homes	Dones
Comunitat Valenciana	15,5	19,0	11,6
Extremadura	18,4	24,4	12,0
Galícia	12,0	15,5	8,2
Madrid	10,0	12,6	7,2
Múrcia	18,7	22,4	14,5
Navarra	10,8	13,9	7,8
País Basc	6,5	8,5	4,3
La Rioja	14,6	17,9	10,9

Font: *Las cifras de la educación en España*, Ministeri d'Educació i Cultura

La taxa d'atur femenina se situa en el 17,5% el 2020 a les Illes Balears, una taxa 2,5 punts per sobre de la masculina (15,0%), si bé el col·lectiu masculí augmenta la seva taxa (4,7 punts) per sobre de la femenina (4,1 punts). En el conjunt d'Espanya la taxa d'atur femenina se situa en el 17,4%, similar a la de les Illes. En canvi, la taxa d'atur masculina del conjunt d'Espanya (13,9%) és inferior a la de les Illes Balears (15,0%). De fet, se situa com la quarta regió amb la taxa d'atur masculina més alta de l'Estat, per darrere de les Canàries (21,5%), comunitat també turística molt afectada per les restriccions de mobilitat, Andalusia (18,8%) i Extremadura (18,0%) (vegeu el gràfic [AII-1.5](#)).

Per grups d'edat, el 2020 els més joves, els menors de 25 anys, presenten la taxa d'atur més elevada, concretament del 41,6%. Això suposa un increment de 12,4 punts percentuals respecte al 2019, que va ser del 29,2%. Es tracta de la major taxa d'atur juvenil des dels pitjors anys de la crisi econòmica del 2008, quan va assolir el 48,9% el 2013 a les Illes Balears i el 55,5% en el conjunt d'Espanya. D'altra banda, el

grup d'edat entre 25 i 54 anys mostra una taxa d'atur del 15,1% el 2020, 4,6 punts per sobre de la del 2019, si bé molt lluny de la taxa dels pitjors anys de l'anterior crisi econòmica. Finalment, la taxa d'atur del grup de persones majors de 55 anys és la més baixa dels tres grups d'edat, de l'11,4%, si bé ha pujat 1,9 punts respecte al 2018. Les dades posen de manifest la major vulnerabilitat del col·lectiu més jove davant la reducció de l'ocupació provocada per la frenada de l'activitat econòmica (vegeu el quadre [II-1.14](#)).

Finalment, s'han de tenir present —en el cas d'una comunitat com la nostra— les diferències que es produeixen en la taxa d'atur segons l'època de l'any. En els mesos centrals de l'estiu la taxa d'atur es redueix respecte dels trimestres de menor activitat turística. Ara bé, les condicions peculiars del 2020, amb una temporada turística atípica, han fet que si bé la taxa del tercer trimestre de l'any continua sent la més baixa (del 13,3%) no s'han donat les mateixes fluctuacions que en anys anteriors (vegeu el gràfic [AII-1.6](#)).

QUADRE II-1.17. TAXES D'ATUR PER COMUNITATS AUTÒNOMES (2019-2020)

	2019						2020					
	1r trimestre	2n trimestre	3r trimestre	4t trimestre	Mitjana		1r trimestre	2n trimestre	3r trimestre	4t trimestre	Mitjana	
Espanya	14,7	14,0	13,9	13,8	14,1		14,4	15,3	16,3	16,1	15,5	
Andalusia	21,1	21,0	21,8	20,8	21,2		21,2	21,3	23,8	22,7	22,3	
Aragó	10,5	10,0	9,7	9,9	10,0		10,6	11,8	11,9	12,5	11,7	
Astúries	15,0	14,2	14,4	13,1	14,2		14,4	14,5	14,2	13,5	14,1	
Illes Balears	17,1	12,1	8,2	9,9	11,7		18,2	15,9	13,3	17,3	16,1	
Illes Canàries	21,0	21,0	21,2	18,8	20,5		18,8	21,6	25,0	25,2	22,6	
Cantàbria	12,2	9,0	8,7	11,2	10,3		11,1	13,8	12,0	11,8	12,1	
Castella i Lleó	12,4	11,8	11,2	11,2	11,6		11,8	12,4	12,5	11,6	12,1	
Castella-la Manxa	15,7	16,4	16,1	16,6	16,2		18,1	16,8	18,3	17,4	17,7	
Catalunya	11,6	11,2	10,9	10,5	11,0		10,7	12,8	13,2	13,9	12,6	
Comunitat Valenciana	14,1	14,3	13,9	14,1	14,1		14,4	16,7	17,3	16,4	16,2	
Extremadura	22,5	20,5	19,7	23,5	21,5		23,6	21,4	20,9	21,3	21,8	
Galícia	12,5	11,3	11,5	11,7	11,8		12,7	12,0	11,8	11,7	12,0	
Madrid	11,7	10,5	10,3	10,0	10,6		10,6	12,6	13,3	13,5	12,5	
Múrcia	15,1	13,4	14,2	16,1	14,7		16,5	15,6	17,2	15,4	16,2	
Navarra	8,2	7,6	8,2	9,0	8,2		8,6	10,1	9,9	11,7	10,1	
País Basc	9,6	8,6	9,3	9,1	9,2		8,7	9,1	10,3	10,0	9,5	
La Rioja	11,1	9,9	9,0	9,9	10,0		11,2	10,1	11,5	10,4	10,8	
Ceuta	22,3	24,6	28,8	27,6	25,8		23,9	20,3	27,1	26,7	24,5	
Melilla	25,9	26,2	29,0	26,8	27,0		23,1	23,4	24,1	23,8	23,6	

Font: Enquesta de població activa, INE

1.5.

L'ÍNDEX DE QUALITAT DEL TREBALL (IQT)

L'any 2004 el Consell Econòmic i Social de les Illes Balears va encarregar un primer estudi⁶ que tenia per objecte definir una metodologia i una proposta d'indicadors per avaluar la qualitat del treball a les Illes Balears. Aquesta primera versió va ser posteriorment actualitzada l'any 2008, i editada el 2009⁷ de manera que es disposa de resultats per als anys 2001 i del 2006 al 2016. El 2019 es porta a terme una nova actualització de la metodologia i es publica un tercer treball⁸ que aprofita gran part de la tasca que s'havia fet fins al moment, però atenent el desenvolupament de noves estadístiques i indicadors, i que té per objecte centrar l'anàlisi específicament en els aspectes qualitatius de l'ocupació, deixant alguns dels indicadors fins ara emprats com a elements de context del marc laboral.

El nou índex de qualitat del treball es basa en un conjunt d'indicadors agrupats en

tres grans dimensions:

- Retribucions salarials. L'objectiu és prendre en consideració el nivell salarial de l'ocupació principal del treballador i alguna mesura de com garanteix o no un cert nivell de benestar. Així mateix, es proposa introduir mesures de desigualtat en la distribució salarial.
- Seguretat en el treball. Es tracta de preveure mesures que aproximïn la probabilitat de passar a la situació d'atur, les condicions d'aquest període d'atur i tots aquells aspectes indicatius de més o menys estabilitat en l'ocupació, com poden ser la major o menor prevalença de diverses modalitats de contractes laborals.
- Condicions laborals. Aquesta seria la dimensió més àmplia en la mesura que pren en consideració tots aquells aspectes relacionats amb les condicions en què es desenvolupa el treball, conciliació de vida laboral i familiar, sinistralitat laboral, gènere, etc.

En definitiva, es tracta d'una bateria de 36 indicadors que permeten obtenir una visió àmplia de les principals característiques quantitatives i qualitatives del mercat de treball a les diverses comunitats autònomes (vegeu el quadre II-1.18.).

Pel que fa a les ponderacions dels diversos indicadors, s'han definit tres possibles escenaris⁹. En tots els casos es considera que

6. PARELLADA, M.; GARCIA, G. *La qualitat del treball. Una proposta d'indicador*. Consell Econòmic i Social de les Illes Balears, SOIB, 2004. El CES va emetre el Dictamen 9/2003 sobre aquesta matèria.

7. Estudi elaborat l'any 2008 i publicat el 2009 a proposta de la Comissió de Treball de la Memòria del CES 2007 i aprovat per la Comissió Permanent, en què es duu a terme l'actualització del primer estudi del CES sobre l'IQT, *La qualitat del treball. Una proposta d'indicador*, Consell Econòmic i Social de les Illes Balears i SOIB, 2004. Vegeu: PARELLADA, M.; PUIGGRÓS, A.; RIBAS, M. *Indicadors de qualitat del treball*, Consell Econòmic i Social de les Illes Balears, 2008.

8. Estudi elaborat i publicat el 2019 a proposta de la Comissió de Treball d'Ocupació i Relacions Laborals, en què es duu a terme una nova actualització dels IQT, Vegeu: GARCIA, G.; PARELLADA, M.; PUIGGRÓS, A.; RIBAS, M., *La qualitat del treball a les Illes Balears 2009-2018*. Consell Econòmic i Social de les Illes Balears, 2019.

9. Les ponderacions dels indicadors, així com els escenaris, varen ser aprovades en la reunió de la Comissió de Relacions Laborals el CES del dia 12 de juny de 2019.

la dimensió de retribucions salarials té una rellevància clarament superior a l'hora de valorar la qualitat del treball. La resta d'indicadors tenen tots la mateixa ponderació en l'escenari base, mentre que en l'anomenat escenari social s'atorga un pes superior als indicadors de conciliació i gènere i en l'escenari estabilitat es consideren més rellevants les variables relacionades amb la seguretat en el lloc de treball i les modalitats laborals (vegeu el quadre II-1.19.)

Els resultats globals, aplicant les ponderacions explicades, situen les Illes Balears en una posició avantatjosa en relació amb la resta de comunitats autònomes durant gran part dels anys estudiats. Tanmateix, els resultats del 2019 varen presentar una millora notable de la posició de les Balears, que va assolir la tercera posició del rànquing en l'escenari base, la segona en l'escenari d'estabilitat i la primera en l'escenari social. L'avanç de posicions relatives va ser molt significatiu, atès que els resultats dels anys anteriors situaven les Illes Balears entre la quarta i la sisena posició. L'actualització dels indicadors el 2020, any especialment complicat per al mercat de treball, dona continuïtat als bons resultats de l'any anterior i les Illes Balears se situen novament en la tercera posició en l'escenari base i en la segona pel que fa a les dimensions social i d'estabilitat (vegeu el quadre II-1.20.).

L'anàlisi que es fa amb les dades de l'índex de qualitat del treball (IQT) permet oferir algunes conclusions rellevants que estan en la línia de poder identificar els punts forts de la regió i també aquells aspectes respecte dels quals les Balears mostren una situació més feble. És interessant analitzar

en quines dimensions i en quins indicadors les Illes Balears han millorat els resultats de 2020 respecte al 2019, així com quins han estat els indicadors que han patit un descens en el rànquing per comunitats autònomes (vegeu els quadres de AII-1.5 a AII-1.12).

En la dimensió 1 sobre retribucions salarials, la qual integra els indicadors¹⁰ que tenen més pes en tots els escenaris considerats, les Illes han passat de la setena a la vuitena posició pel que fa al guany salarial, mantenen la primera posició en el percentatge de llars amb baixa intensitat de treball, així com en l'indicador de desigualtat salarial. Tot plegat fa que les Illes Balears se situïn en la tercera millor posició en aquesta dimensió.

En la dimensió 2 sobre la seguretat en el treball, les Illes han passat d'estar a la primera posició el 2019 a la segona el 2020. Han perdut posicions relatives sobretot en l'indicador de percentatge d'ocupats que busquen una altra feina per inseguretat en l'actual i en el pes dels treballadors afectats per un expedient de regulació de l'ocupació. En ambdós indicadors, el 2020 les Balears ocupen la darrera posició. En canvi, escalen fins a la primera posició en el risc de quedar-se a l'atur i en la taxa de cobertura dels convenis col·lectius.

També en la dimensió 2 i en aquest cas en la subdimensió de les modalitats laborals, les Illes Balears passen de la tretzena posi-

10. S'ha de tenir en compte que les fonts d'aquests indicadors, que són l'Enquesta anual d'estructura salarial i l'Enquesta de condicions de vida, ambdues de l'INE, tenen un decalatge temporal important i, per exemple, els resultats per al 2020 són els corresponents a les enquestes del 2019.

ció a la catorzena. Es tracta, per tant, d'una dimensió en què les Illes no es troben ben situades amb relació a la resta de comunitats autònomes. Més concretament, les Illes mantenen la darrera posició pel que fa al pes dels ocupats fixos discontinus i passen a ocupar la penúltima en la menor taxa de parcialitat i en el pes dels ocupats que volen treballar més hores. En canvi, milloren i escalen posicions en la taxa de temporalitat i en el percentatge dels assalariats temporals involuntaris.

En la dimensió 3, sobre les condicions laborals i pel que fa a la subdimensió de condicions de treball, les Illes Balears varen assolir la primera posició el 2019, malgrat que el 2018 ocupaven la dotzena. El 2020 perden un lloc en el rànquing i es queden en el segon lloc. Així, es perden posicions sobretot en el percentatge d'ocupats que busquen una altra feina per millorar les condicions de l'actual, pel fet de passar de la tercera posició a la desena, així com en el pes dels ocupats que treballen més de 40 hores setmanals. En canvi, milloren en comparació amb la resta d'autonomies en indicadors com hores extres per treballador, o en el desajustament de qualificacions.

Pel que fa a la sinistralitat laboral, també dins la dimensió 3, les Balears es caracteritzen per tenir un dels índexs més alts d'incidència d'accidents de treball, si bé el 2020 han passat de la darrera a la quinzena posició del rànquing. Ara bé, continuen ocupant la primera posició en l'indicador sobre els dies de baixa i es mantenen en la tercera pel que fa a la incidència de malalties professionals. Tot plegat situa les Illes en la quarta posició del rànquing el 2020 en aquesta subdimensió.

Seguint amb la dimensió 3, i en aquest cas amb la subdimensió de conciliació, les Illes Balears han empitjorat posicions i passen de la primera el 2019 a la sisena el 2020. Així, han perdut posicions sobretot en la taxa de parcialitat voluntària, així com en els ocupats que treballen al seu domicili i els que treballen en jornada continuada. En canvi, les Balears milloren de manera significativa (passa de l'onzena posició a la tercera) en el percentatge d'ocupats que treballen en dissabte, diumenge, darrera hora del capvespre o nit.

En la subdimensió de formació i promoció de la dimensió 3, les Illes Balears van experimentar una millora significativa el 2019 i van passar de la quinzena posició el 2018 a la vuitena. Ara, el 2020, fins i tot millora i escala un lloc més, fins al setè. Els indicadors amb una millor evolució han estat el percentatge d'ocupats que cursa algun tipus de formació, i els ocupats que cursen formació relacionada amb la seva ocupació actual o futura. En canvi, es perden posicions en la participació empresarial en la formació.

Finalment, i pel que fa a la subdimensió de gènere de la dimensió 3, les Illes Balears se situen en la setena posició de totes les regions espanyoles el 2020 quan ocupaven la primera un any abans. Aquesta forta davallada s'explica sobretot per l'empitjorament de la posició relativa en els indicadors de: ràtio dona/home del risc de quedar-se a l'atur, ràtio de la temporalitat involuntària, i la ràtio dels ocupats que cursen estudis. A l'únic indicador de gènere en què les Illes augmenten la posició és en el de la ràtio de la taxa de parcialitat involuntària.

QUADRE II-18. DIMENSIONS I INDICADORS DE QUALITAT DEL TREBALL (2019)

Dimensions	Indicadors
DIMENSIÓ 1. RETRIBUCIONS	Retribucions salarials
	Guany mitjà anual
	% de pobl. en llars de baixa intensitat de treball
	Desigualtat salarial (ràtio 90/10)
DIMENSIÓ 2. SEGURETAT EN EL TREBALL	Seguretat
	Risc de quedar-se a l'atur
	% d'ocupats que cerquen feina per inseguretat
	Taxa neta cobertura prestacions per atur
	% de treballadors afectats per ERO
	Taxa de cobertura dels convenis col·lectius
	Modalitats laborals
	Taxa de temporalitat
	% de temporals involuntaris
	Taxa de parcialitat
	% de parcials involuntaris
	% de contractes fixos discontinus
	Subocupació
DIMENSIÓ 3. CONDICIONS LABORALS	Condicions de treball
	% d'ocupats que cerquen feina per millorar
	Desajustament de qualificacions
	Autonomia en el lloc de treball
	% d'ocupats que treballen més de 40 hores
	Hores extraordinàries per treballador
	Sinistralitat
	Incidència d'accidents laborals amb baixa
	Gravetat accidents amb baixa
	Incidència de malalties professionals
	Conciliació
	% d'ocupats treballen dissabte, diumenge, final de tarda o nit
	% d'ocupats que treballen al domicili particular
	% d'ocupats amb jornada continuada
	% d'ocupats amb jornada parcial voluntària
	Formació i promoció
	% d'ocupats que cursen estudis
	% de formació relacionada amb l'ocupació
	Participació empresarial en la formació

continua

Dimensions	Indicadors
DIMENSÍO 3. CONDICIONS LABORALS	Gènere
	Bretxa salarial D/H
	Risc de quedar-se a l'atur D/H
	Parcialitat involuntària D/H
	Temporalitat involuntària D/H
	Desajustament de qualificacions D/H
	% d'ocupats amb treball al domicili particular D/H
	% d'ocupats que cursen estudis D/H

Font: Garcia, G.; Parellada, M.; Puiggròs, A.; Ribas, M. La Qualitat de treball a les Illes Balears, 2009-2018. Consell Econòmic i Social

QUADRE II-1.19. PONDERACIONS ESTABLERTES EN ELS DIVERSOS ESCENARIS, IQT (2020)

Dimensió		Escenari base	Escenari social	Estabilitat
Dimensió 1. Retribucions	Retribucions salarials	51	43	43
Dimensió 2. Seguretat en el treball	Seguretat	7	7	11
	Modalitats laborals	7	7	11
Dimensió 3. Condicions laborals	Condicions de treball	7	7	7
	Sinistralitat	7	7	7
	Conciliació	7	11	7
	Formació i promoció	7	7	7
	Gènere	7	11	7

Font: Garcia, G.; Parellada, M.; Puiggròs, A.; Ribas, M. La Qualitat de treball a les Illes Balears, 2009-2018. Consell Econòmic i Social

Aquest nou informe sobre l'índex de qualitat del treball suposa, com s'ha indicat, treballar amb una nova metodologia que se centra en l'anàlisi dels aspectes més específics de la qualitat de l'ocupació i deixa alguns indicadors més quantitius com a elements de context del marc laboral. És per això que els antics resultats de l'IQT no són comparables amb els nous resultats, si bé les diferències en els resultats no són molt accentuades.

En síntesi, els resultats de l'índex de qualitat del treball del 2020 suposen una

continuació de la bona tendència de la qualitat del treball assolida el 2019 en els tres escenaris acordats i seguint les ponderacions establertes. A l'annex es poden consultar els resultats corresponents a cadascun dels indicadors i comprovar com la posició relativa de les Illes Balears en comparació amb la resta de comunitats autònomes es consolida com una de les millors. Així, el País Basc i Navarra, juntament amb les Illes Balears, es ratifiquen com les regions amb una millor qualitat del treball el 2020.

QUADRE II-1.20. RANQUING D'IQT DE LES COMUNITATS AUTÒNOMES SEGONS LES PONDERACIONS ESTABLERTES (2009-2020)

	Escenari Base					Escenari Social					Escenari Estabilitat								
	2009	2011	2014	2018	2019	2020	2009	2011	2014	2018	2019	2020	2009	2011	2014	2018	2019	2020	
Andalusia	17	17	15	16	17	16	17	17	15	16	17	16	17	17	16	16	17	17	16
Aragó	4	4	5	6	7	6	4	4	4	6	8	7	4	5	4	6	8	8	6
Astúries	9	9	13	15	15	12	9	9	13	15	15	13	9	9	13	14	15	15	12
Illes Balears	6	6	4	5	3	3	6	6	5	5	1	2	5	6	5	4	2	2	2
Canàries	16	16	17	11	12	13	15	16	17	11	12	12	16	16	17	11	12	12	14
Cantàbria	11	13	10	9	8	8	11	15	10	9	7	8	12	13	10	8	7	7	7
Castella i Lleó	8	7	11	7	9	9	8	7	11	8	9	9	8	7	11	7	9	9	9
Castella-la Manxa	10	11	9	13	11	14	10	10	9	13	11	14	10	11	9	13	11	15	15
Catalunya	3	5	6	4	5	5	2	5	6	4	5	5	2	4	6	3	5	5	5
Com. Valenciana	13	14	12	14	13	15	13	14	12	14	13	15	13	14	12	12	13	13	13
Extremadura	15	12	16	17	16	17	16	12	14	17	16	17	15	12	15	17	16	17	17
Galícia	12	10	8	10	10	10	12	11	8	10	10	10	11	10	8	9	10	10	10
Madrid	2	3	2	2	4	4	3	3	2	2	4	4	3	3	2	2	4	4	4
Múrcia	14	15	14	12	14	11	14	13	16	12	14	11	14	15	14	15	14	11	11
Navarra	5	2	3	3	2	2	7	2	3	3	3	1	7	2	3	5	3	3	3
País Basc	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	3	1	1	1	1	1	1	1
La Rioja	7	8	7	8	6	7	5	8	7	7	6	6	6	8	7	10	6	8	8

Font: Actualització de l'IQT a partir de la metodologia de Garcia, G.; Parellada, M.; Puiggròs, A.; Ribas, M. La Qualitat de treball a les Illes Balears, 2009-2018. Consell Econòmic i Social
 Nota: La regió amb els resultats més bons ocupa el primer lloc en el rànquing, mentre que la darrera regió (la que obté els pitjors resultats) té el valor 17.